

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

11. Proponuntur argumenta adversus doctrinam de coërcendo consensu
concupiscentiam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

345

lariare, in quo intemperantiæ vitium propriè
 situm est; sed oportet cibos non libidinosos,
 sed officiosos, non ut gulæ irritamenta vel
 blandimenta, sed ut salutis medicamenta su-
 mēre; ita quamvis uxorē propriā sine seclere
 fornicationis vel adulterij uti liceat, non ta-
 men ideo in ea ad voluptates explendas in-
 sanire permittitur. Tetigit & hoc Augusti-
 nus in libro de bono conjugali: *Quod est in*
suscipienda vita illicitus cibus, hoc est, in querenda
prole fornicarius vel adulterius concubitus. Et quod
est in luxuria ventris & gurguris illicitus cibus, hoc
est, in libidine nullam prolem querente illicitus con-
cubitus. Et quod est in cibo licito nonnulli imo-
derator appetitus, hoc est in conjugibus venialis ille
concubitus. Nam in concubitu ille modus ob-
 servandus est, quem in omni aliarum creatur-
 arum usu lex divina constituit, ut rebus ad
 utendum certo sine concessis, non carnalis
 immoderateque voluptatis intuitu, cui ratio
 subjugata servire cogitur, sed illius honesti,
 propter quem instituta sunt, intentione finis
 utatur. Hoc in conjugio; hoc in cibo, & potu;
 hoc in odoribus; in coloribus; in ipsa regina
 colorum luce, in innumerabilibus figurarum
 artificij, quibus ultra necessarium ac nece-
 sarium usum, omnia per artifices videndi cu-
 piditati blandientes plena sunt; hoc in can-
 tilenis, musicisque concentibus; hoc in omni
 rerum sensibilium usu observandum naturalis
 ordo & lex æterna præscribit; in quam

nulla cadit, aut cecidit, aut cadet unquam
 dispensatio: hoc denique simili planè modo
 in venanda per sensus experientia atque scientia;
 hoc in concupiscendis illis excellentiæ
 illecebris, honoribus, laudibus, officijs, di-
 gnitatibus, imperijs, gloriâ; hoc in omnibus
 denique creaturis appetendis locum habet.
 Nihil enim eorum ad explendas illas cupidi-
 tates, quibus in hujusmodi carnalis volupta-
 tis, curiositatis, ac superbiæ fomenta & le-
 nocinia æstivamus & iniviamus, concupiscere
 licet: sed solummodo propter rationabilem
 vel utilitatem vel necessitatem. Quidquid
 aliter sit perperam fit. Nam licet in carnali
 sensuum quoruncunque voluptate admitten-
 da, juxta fundatissimam Augustini doctri-
 nam, multa fieri possunt per illum; quia sæpè
 ad justos fines obtinendos, nisi per illam trans-
 ire non licet; nihil tamen omnino propter illam;
 ita etiam in illis reliquis duabus cupiditati-
 bus pari omnino ratione multa fieri licet, et-
 jam blandiente stimulantique experiendi ex-
 cellendique cupiditate; nihil tamen omnino
 propter illam. Quam in re quàm difficile sit non
 falli, ille novit, qui quid sint istæ libidines
 novit, & quàm occultis insidijs etiam spiri-
 tuales viros propter aliud facere aliquid velle,
 vel facile persuadeant: quod propter illas eos
 fecisse veritas postea à libidinosis illis nu-
 bibus evoluta & manifestata convincit.

CAPVT XI.

Proponuntur argumenta adversus doctrinam de coer-
 cendo consensu in concupiscentiam.

SED hæc doctrina, quamvis juxta
 sublimia Augustini principia fundatis-
 sima sit, nova fortassis & ingrata vide-
 bitur, præsertim ijs, qui longè spa-
 tiosiores captandæ fruendæque voluptatis
 campum esse credunt, ac docent. Nam pœnè
 in omnibus istis objectis, quæ supra recensui-
 mus, voluptatem ipsam in se, sed modera-
 tam intendi & captari posse sentiunt. Ut enim
 nihil de ceteris honestioribus delectationibus
 dicam, de voluptatibus gustus, & maximè
 tactus, quibus nullæ magis brutales sunt, ita
 secundum Aristotelis principia argumentan-
 tur: virtus quæ est circa passiones, inclinatur
 ad fugiendum passiones excessivas, & ad ca-
 piendum passiones mediocres; nam qui nullo
 modo vellet passiones habere, esset insensibilis.
 Ergo cum castitas inclinet mediocriter ad per-
 ciendum passiones mediocres, tunc actus ca-
 piendi cum ea, cum qua capiendæ sunt, est
 actus virtutis conjugalis. Ergo velle medio-
 cres capere cum quo oportet, & ubi oportet,
 talis actus non est malus, sed potius bonus.

Item, inquit, delectari cum uxore non

est malum, aliàs quilibet cognoscens uxore-
 rem, peccaret: & si non sit malum, non est
 prohibitum, quod habeatur illa voluntas;
 cum non feratur circa aliquid prohibitum.
 Ergo non est mala ex objecto: & non habet
 circumstantiam malam finis, quia suppono
 quod non referatur in malum finem alium:
 ideo non est actus malus. Nam quod est per
 se malum, non potest bonum fieri etiam pro-
 pter bonum finem. Et velle delectari cum
 uxore, non est malum ex objecto: vel ad-
 minus est indifferens ex objecto: ergo si tale
 velle non sit aliqua mala circumstantia cir-
 cumstantionatum, talis actus non erit malus;
 & per consequens non oportet necessariò, quod
 omnis actus, quo vult actum exercere cum uxore
 gratiâ delectationis percipiendæ, dummodo
 non constituat delectationem tanquam ulti-
 mum finem, sit malus. Ita quidam. Addunt
 alij. Si usus conjugij propter voluptatem per
 se deformitatem, licet venialem, haberet, non
 potuisset esse licitus contractus matrimonij, cum
 nulla possit esse obligatio ad culpam venialem.
 Ideo monent, in immoderatione voluptatis
 culpam

culpam esse posse venialem. Quæ sicut de immundissima & abjectissima illa carnis voluptate docent, ita multo magis de cæteris, quæ moderatè scilicet ex cibis, honoribus, dignitatibus, laudibus, & similibus capiuntur, atque ideo longè majori honestatis umbrâ velantur.

Serm. 17. de
verb. Apost.
cap. 2.

Accedit, quòd nisi voluptas moderata possit ex creaturis speciali præcepto non prohibitis capi, ipsa creatura vel voluptas mala esse videretur. Quorum utrumque Manichæum olet. Denique ipse Augustinus non semel distinguit voluptates licitas & illicitas, ut cum dicit: *Videbis charissimi, etiam in istis corporis sensibus licitas esse, & illicitas delectationes.* Quod multis exemplis singulos sensus percurrendo declarat, & populum accuratè docet. Ad quid ista distinctio, si nullam voluptatem etiam licitam sensibus externis aucupari licet? Postremo ipse appetitus sensitivus videbitur esse malus, si nulli motui ejus, quo sensibile bonum appetit, nec aliud appetere potest, consentire licet. Ad quid enim igitur iste appetitus homini datus est? His & similibus argumentis nixi confidenter docent nonnulli Recentiores, licitas innocentesque sensuum externorum vel internorum voluptates ex conjuge, cibo, potu, odoribus, sonis, musicis, scientijs, honoribus, dignitatibus, & similibus objectis nullâ malâ circumstantiâ vestitis posse per se appeti, & ijs animum posse delectari; dum modo adhibeatur modus. Immoderatio quippe in omnibus rebus etiam bonis vitiosa est. Qua doctrina fit, ut tota Christianorum vita hujusmodi voluptatibus plena sit; neque quisquam sibi religioni ducat, si eas vel licitis medijs obtinere contendat, vel ultero oblatiis cum delectatione perfruat.

Sed in hac re, ubi de Christiana perfectionis apice ac de summa sanctæ Philosophiæ veræque pietatis agitur, nolo mihi vel ex moribus hominum cujuscunque professionis, vel ex Aristotelicâ, vel alia quacunque gentium Philosophiâ præscribi. Nam ubi didicerunt illi, quod nos Christo præceptore didicimus, carnem contra spiritum ex peccato concupiscere? Cujusmodi concupiscentiarum delectabiles motus cum illi naturalis institutionis beneficium esse crederent, quid mirum esset, si eis

A ad moderationem quandam redactis, perfrui nos posse docuissent. & tunc obsequendam esse naturam, cum sicut ait Hortensius sine magistro Hærenserint, quid natura desideret? Non moleste feramus unicam, & veram, & cœlestem Christianæ religionis Philosophiam, paulò altius attollere Christianorum animos, qui ex divina institutione didicerunt spiritum contra carnem concupiscere, & condelectari legi Dei secundum interiorem hominem, ejusque delectationis serenitatem nullis libidinosis delectationibus nubilare. Quapropter quia res ista summi momenti est, & veluti cardo unicus, in quo summa tota humanæ vitæ Christianæque religionis, quatenus praxim attingit, vertitur, ex altioribus principijs juxta sanctissimi & sublimissimi Doctoris nostri doctrinam, quantum nos Deus adjuverit, demonstranda est. Quæ ut ab ipsis radicibus innotescat, cur scilicet nullis omninò concupiscentijs, quæ sua latitudine universas creaturas pro objectis habent, & in eas possunt exardescere, consentire liceat, sed omnes velut exitiales peltes virtutum comprimendæ sint, generaliter indagandum est, quinam rationalis animi motus & affectus erga creaturas liciti sint; quinam divina lege vetiti. Hoc enim cum ex proprijs fundamentis constiterit, simul etiam per se constabit, quicquid de concupiscentijs frenandis & consensu coercendo diximus. Quæ disquisitione nulla utilior in hac vita dari potest. Agitur enim de summa disciplinæ Christianæ de cardine totius practicæ Theologiæ, ubi qui tantillum velut in primis principijs aberraverit, vitam universam necesse est non solum inter boni & mali discrimen fluctuare, sed & innumeris, qui inde velut conclusiones profiscuntur agendi & non agendi erroribus perturbari. Ex quo tandem fieri natum est, ut in isto affectuum humanorum labyrintho, quorum ætibus reciprocantibus vita nostra torquetur ac retorquetur, velut filo quo regatur carens, exitum nesciat; & dum affectus noxios velut innocentes admittit, amplectitur, alit, ac fovet, patriam exilium deputet; mundumque se ab immundo mundo deputans, sordibus plenus sit; lucri continui loco damnium se fecisse continuum seriùs deprehendat.

CAPVT XII

Affectus amoris non potest sine peccato hære in creatura.

PRIMVS igitur, & omnium affectuum humanorum quasi cardo est amor. Ab illo quippe cæteri omnes ordine quodam pullulant, & ejus colore tinguntur. Est enim prima quodammodo coaptatio affectus ad bonum, & vinculum quoddam, quo cum bono affectus colligatur, & quando magis est, acutissime stringitur: *Quid ergo amor,*

Lih. 8. de
Trinit. cap.
ultimo.

A inquit Augustinus, nisi quadam vita duo aliqua copulans, vel copulare appetens, amorem scilicet, & quod amatur? Non tamen ita sentitur esse, cum eum non prodit indigentia. Est enim affectus quasi immobilis, motus autem est sensibilior, quam quies. Fit verò motus per alios affectus ab amore prodeuntes. Nam prout res amata varijs afficitur circumstantijs, ita amans & amor

varios